Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

2025/2145(DEC)

28.1.2026

OPINIA

Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia

dla Komisji Kontroli Budżetowej

w sprawie absolutorium z wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej za rok budżetowy 2024, sekcja III – Komisja
(2025/2145(DEC))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Raquel García Hermida-Van Der Walle

PA_NonLegDec

OPINIA

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia zwraca się do Komisji Kontroli Budżetowej, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji tego, co następuje:

A. mając na uwadze, że równość płci jest podstawową wartością Unii, zapisaną w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej; mając na uwadze, że zgodnie z art. 8 TFUE Unia zobowiązuje się do wspierania równości płci we wszystkich działaniach, a tym samym do uwzględniania aspektu płci oraz do sporządzania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci we wszystkich strategiach politycznych; mając na uwadze, że budżety nie są neutralne pod względem płci i trzeba je sporządzać, a także udzielać absolutorium z ich wykonania, z myślą o równości płci; mając na uwadze, że Karta praw podstawowych Unii Europejskiej nie tylko gwarantuje równość płci, ale także chroni godność osoby ludzkiej i zabrania wszelkich form dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową;

B. mając na uwadze, że Parlament wielokrotnie wzywał Komisję, aby wspierała i wdrażała uwzględnianie aspektu płci we wszystkich strategiach politycznych Unii, w tym by sporządzała budżet z uwzględnieniem aspektu płci; mając na uwadze, że przy sporządzaniu budżetu z uwzględnieniem aspektu płci trzeba uwzględniać perspektywę intersekcjonalną;

C. mając na uwadze, że UE znacznie zwiększyła środki przeznaczone na militaryzację, w tym na zbrojenia, infrastrukturę, badania w dziedzinie bezpieczeństwa, mobilność wojskową, ochronę granic i eksternalizację; mając na uwadze, że zmiany te grożą przekierowaniem środków z działań na rzecz równości płci, spójności społecznej i zwalczania przemocy ze względu na płeć;

D. mając na uwadze, że wskaźnik równouprawnienia płci na rok 2025 dla UE wynosi 63,4, co oznacza wzrost o 10,5 punktu procentowego od 2010 r.; mając na uwadze, że osiągnięcie równości płci w UE zajmie jeszcze co najmniej 50 lat; mając na uwadze, że na równość płci w Unii negatywnie wpłynęły nasilające się ruchy antygenderowe, seksizm i silne uprzedzenia wobec kobiet oraz regres w zakresie równości płci, zwłaszcza w odniesieniu do zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw w tym zakresie w kilku państwach członkowskich; mając na uwadze, że na równość płci wpływają dodatkowo wojny, trwający kryzys klimatyczny, energetyczny, społeczny i kryzys kosztów utrzymania, które w nieproporcjonalny sposób dotykają kobiety;

E. mając na uwadze, że co trzecia kobieta doświadcza przemocy; mając na uwadze, że każdego dnia na całym świecie 140 kobiet i dziewcząt ginie z rąk partnera lub krewnego; mając na uwadze, że 7 maja 2024 r. przyjęto dyrektywę w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, która weszła w życie 14 czerwca 2024 r.; mając na uwadze, że w porównaniu z 2019 r. nietolerancja wobec osób LGBTIQ+, a w szczególności osób transpłciowych, drastycznie wzrosła; mając na uwadze, że w porównaniu z 2019 r. wzrosła liczba aktów przemocy i przestępstw z nienawiści wobec osób LGBTIQ+, przy czym największy wzrost odnotowano w przypadku ataków na kobiety transpłciowe i mężczyzn transpłciowych; mając na uwadze, że program Daphne, mający na celu ochronę ofiar przemocy, w tym kobiet i

dzieci, stanowi kluczowy instrument UE służący zwalczaniu przemocy ze względu na płeć i ochronie praw podstawowych, oraz że należy zapewnić jego dalsze finansowanie i wsparcie w ramach budżetu i polityki Unii;

F. mając na uwadze, że inwestycje w równość płci wzmacniają wzrost gospodarczy, odporność i spójność społeczną w całej UE; mając na uwadze, że dynamiczna i konkurencyjna gospodarka wymaga równości płci, przedsiębiorczości i innowacji; mając na uwadze, że również polityka gospodarcza wymaga uwzględniania aspektu płci, aby gospodarka europejska służyła wszystkim kobietom; mając na uwadze, że wspieranie kobiet w zakładaniu i prowadzeniu ich własnych przedsiębiorstw przyczynia się do dywersyfikacji gospodarczej i zmniejsza różnice między kobietami a mężczyznami w dostępie do przedsiębiorczości i stanowisk przywódczych;

1. podkreśla, że perspektywę równości płci należy uwzględnić i zapewnić we wszystkich obszarach polityki, zwłaszcza w świetle wielorakich związanych z płcią skutków różnych trwających kryzysów – klimatycznego, energetycznego i społecznego – a także wojen i kryzysu związanego z kosztami utrzymania, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych oraz regresu w dziedzinie równości płci i praw kobiet w UE; ponawia zatem apel o sporządzanie budżetu z uwzględnieniem aspektu płci na wszystkich odpowiednich etapach procedury budżetowej; wzywa Komisję do poprawy uwzględniania aspektu płci od początkowych etapów opracowywania programów oraz do ustanowienia horyzontalnego przepisu dotyczącego równości płci, zawierającego ogólny cel w zakresie równości;

2. uznaje zaangażowanie Unii na rzecz uwzględniania aspektu płci i poprawy metodyki monitorowania wydatków związanych z płcią; ubolewa, że obecna metodyka Komisji nie odzwierciedla potencjalnych negatywnych konsekwencji, a w 20 % przypadków prowadzi do niepewności co do wpływu w aspekcie płci; wzywa Komisję do poprawy narzędzi oceny, aby zapewnić jaśniejsze wyniki i monitorować potencjalny niekorzystny wpływ; uważa, że metodykę monitorowania można by uzupełnić obowiązkowymi minimalnymi kryteriami, takimi jak oceny wpływu w aspekcie płci, które powinny być powiązane z systemami monitorowania;

3. przyjmuje z zadowoleniem zaktualizowane wytyczne i zestaw instrumentów dotyczących lepszego stanowienia prawa; ubolewa nad brakiem postępów w przeprowadzaniu analiz unijnych programów finansowania pod kątem potrzeb i wpływu w aspekcie płci; apeluje do Komisji, by podczas opracowywania i wdrażania programów UE oraz instrumentów finansowania stosowała oceny skutków pod względem konkurencyjności, w tym analizy uwzględniające aspekt płci, w celu zapewnienia skutecznych i sprawiedliwych wyników polityki; apeluje do Komisji, by regularnie przeprowadzała takie analizy; wzywa Komisję do pełnego włączenia kwestii uwzględniania aspektu płci do kolejnych wieloletnich ram finansowych oraz, w stosownych przypadkach, do sporządzania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci, aby włączyć perspektywę płci do wszystkich obszarów polityki, budżetów i środków łagodzących oraz propagować prawa kobiet i równość płci;

4. zauważa, że informacje na temat wpływu budżetu UE w aspekcie płci są nadal niewystarczające; podkreśla niedociągnięcia w manualnym gromadzeniu i ocenie danych segregowanych według kryterium płci oraz w sprawozdawczości na ten temat, a

także brak podejścia intersekcjonalnego; apeluje do Komisji, by poprawiła jakość danych; zwraca uwagę, że kluczowym wnioskiem ze stosowania metodyki pilotażowej była ograniczona możliwość przypisywania konkretnych wyników ze względu na brak wymaganych danych; apeluje o zapewnienie porównywalności wszystkich danych, tak aby były one przydatne w procesie kształtowania polityki; podkreśla w związku z tym znaczenie wymogów w zakresie gromadzenia danych, aby umożliwić kompleksowe gromadzenie danych segregowanych według kryterium płci w kontekście wszystkich odpowiednich strategii politycznych UE; wzywa Komisję, by priorytetowo potraktowała tę kwestię;

5. apeluje do Komisji, by przeanalizowała, jaki odsetek budżetu UE powinno się przeznaczyć na wspieranie równości płci; ponadto apeluje o określenie celów i wskaźników wykonania we wszystkich przyszłych przepisach, w tym w kolejnych WRF.

6. apeluje do Komisji, by przeznaczyła odpowiedni odsetek całkowitego budżetu UE na komponent „Równość i prawa” w ramach programu „Obywatele, równość, prawa i wartości” (CERV) oraz na program Daphne; ubolewa nad brakiem określonych linii budżetowych na środki poświęcone równości płci; ponawia swój apel o specjalną linię budżetową dla programu Daphne w celu zwiększenia przejrzystości i rozliczalności w dystrybucji funduszy; apeluje o stabilne ramy finansowania w celu zapewnienia skuteczności i trwałości programu Daphne z myślą o ochronie kobiet i dzieci przed przemocą; wyraża ubolewanie z powodu połączenia programów „Kreatywna Europa” i CERV w proponowanych WRF, ponieważ zmniejsza to widoczność programu Daphne; wzywa UE do uznania tego programu za priorytet;

7. z zadowoleniem przyjmuje dyrektywę w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej; wzywa państwa członkowskie do szybkiego wdrożenia dyrektywy i nalega, by zwiększyły liczbę schronisk dla ofiar przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem limitów określonych w Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, tzw. konwencji stambulskiej (jedno miejsce rodzinne na 10 000 mieszkańców); podkreśla, że kobietobójstwo, rozumiane jako zabójstwo kobiet i dziewcząt ze względu na płeć, stanowi jedną z najbardziej ekstremalnych form przemocy ze względu na płeć i poważne naruszenie praw podstawowych; zdecydowanie potępia brak zharmonizowanej definicji tego przestępstwa oraz utrzymujące się niespójności w gromadzeniu danych na jego temat i zgłaszaniu jego przypadków; wzywa do opracowania europejskiej definicji tego przestępstwa;

8. podkreśla, że ze względu na wzrost nietolerancji wobec osób LGBTIQ+ trzeba przeznaczyć odpowiedni budżet na środki na rzecz zwalczania uprzedzeń wobec osób LGBTIQ+, takie jak m.in. telefon zaufania w celu uzyskania porady i pomocy; podkreśla, jak ważne jest, by w pełni uznać kobiety transpłciowe za kobiety oraz zauważa, że ich włączenie jest niezbędne dla skuteczności wszelkich strategii politycznych na rzecz równości płci i przeciwdziałania przemocy; apeluje o uznanie kobiet transpłciowych i zapewnienie im równego dostępu do usług ochrony i wsparcia; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia pełnej i skutecznej ochrony osób LGBTIQ+ przed dyskryminacją, nękaniem i przemocą, w tym przez wzmocnienie krajowych ram prawnych, usprawnienie mechanizmów zgłaszania przestępstw oraz

zagwarantowanie odpowiednich postępowań przygotowawczych dotyczących przestępstw z nienawiści i ich ściganie; wzywa również Radę do kontynuowania prac nad unijną dyrektywą o przeciwdziałaniu dyskryminacji; wzywa Komisję, by ściśle monitorowała przestrzeganie przez państwa członkowskie wartości UE oraz w razie potrzeby wszczynała postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego;

9. przypomina zawarte w wytycznych politycznych zobowiązanie Komisji do zwiększenia współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, które dysponują wiedzą fachową i odgrywają ważną rolę w obronie konkretnych kwestii społecznych i staniu na straży praw człowieka; przypomina, że możliwość udziału organizacji społeczeństwa obywatelskiego – dzięki finansowaniu unijnemu – w otwartym, przejrzystym i zorganizowanym dialogu z instytucjami Unii, zgodnie z art. 11 TUE, za pośrednictwem takich działań jak rzecznictwo, demonstracje czy postępowania sądowe ma fundamentalne znaczenie i że działania te powinny nadal kwalifikować się do objęcia odpowiednimi programami finansowania oraz że należy udostępnić na ten cel wystarczające środki finansowe;

10. podkreśla znaczenie pobudzania wzrostu gospodarczego w całej Unii, w tym za sprawą inicjatyw sprzyjających uczestnictwu kobiet w rynku pracy, ich przedsiębiorczości i przywództwie;

11. ponownie wyraża zaniepokojenie, że istnieje związek między atakami na praworządność, demokrację i prawa człowieka a regresem w obszarze równości płci i praw kobiet; podkreśla, że niezależne i dysponujące odpowiednimi zasobami organizacje zajmujące się prawami kobiet są niezastąpionymi podmiotami w propagowaniu równości płci, poprawie zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych oraz ochronie demokracji i praw człowieka; podkreśla, że w kontekście rosnących wpływów ruchów antygenderowych – definiowanych jako ruchy mające na celu podważenie równości płci jako podstawowej wartości demokratycznej – oraz w świetle kurczącej się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego organizacje te stoją przed coraz większymi wyzwaniami finansowymi i operacyjnymi; wzywa Komisję do zagwarantowania, że fundusze UE nie będą przyznawane żadnemu podmiotowi, który przyczynia się do regresu w obszarze praw kobiet, zwiększania nierówności lub działania przeciwko równości płci, w tym zdrowiu i prawom seksualnym i reprodukcyjnym oraz prawom kobiet do integralności cielesnej, autonomii i samostanowienia; wzywa Komisję do uwzględnienia zmieniającej się sytuacji w zakresie finansowania na świecie oraz do dopilnowania, by mechanizmy finansowania UE pozostały dostępne, elastyczne i dostosowane do konkretnych potrzeb i wymogów bezpieczeństwa organizacji zajmujących się prawami kobiet, w szczególności tych działających w środowiskach wysokiego ryzyka;

12. powtarza, że zdrowie i prawa seksualne i reprodukcyjne są podstawowymi prawami człowieka, a ich realizacja jest podstawowym aspektem godności osoby ludzkiej i warunkiem wstępnym osiągnięcia równości płci; wzywa do podjęcia zdecydowanych europejskich wysiłków na rzecz ochrony naszych podstawowych wartości, takich jak równe prawa do autonomii cielesnej i dostęp do zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw w tym zakresie, w tym bezpiecznej i legalnej aborcji; zaznacza, że trzeba zwiększyć środki budżetowe na wsparcie powszechnego poszanowania zdrowia i praw

seksualnych i reprodukcyjnych oraz dostępu nich, w tym do bezpiecznej i legalnej aborcji; wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że kobiety i dziewczęta są narażone na przemoc seksualną i przemoc ze względu na płeć w strefach konfliktu i wojny, czego przykładem jest trwająca rosyjska wojna napastnicza i jej wpływ na kobiety i dziewczęta w Ukrainie; potępia te czyny jako poważne naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka; podkreśla, że ofiarom trzeba pilnie zapewnić kompleksową pomoc, na przykład opiekę medyczną, usługi opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia seksualnego, a także pomoc psychologiczną, prawną i społeczno-gospodarczą;

ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej oświadcza na swoją wyłączną odpowiedzialność, że nie ujęła w swojej opinii żadnych informacji od przedstawicieli grup interesu objętych zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości[1] ani od przedstawicieli organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad, których należy wskazać w tym załączniku zgodnie z

[1] Porozumienie międzyinstytucjonalne z 20 maja 2021 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości (Dz.U. L 207 z 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj)

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ OPINIODAWCZĄ

Data przyjęcia	27.1.2026
Wynik głosowania końcowego	+: 22 –: 8 0: 2

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO

W KOMISJI OPINIODAWCZEJ

22	+
PPE	Ewa Kopacz, Verena Mertens, Mirosława Nykiel, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Lucia Yar, Dainius Žalimas
S&D	Gabriela Firea, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Maria Noichl, Joanna Scheuring-Wielgus, Cecilia Strada, Marko Vešligaj
The Left	Hanna Gedin, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

8	-
ECR	Chiara Gemma, Beatrice Timgren
NI	Fernand Kartheiser
PfE	Mathilde Androuët, Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Margarita de la Pisa Carrión, Anders Vistisen

2	0
NI	Judita Laššáková
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Objaśnienie używanych znaków:
+ : za
- : przeciw
0 : wstrzymało się